

ת"פ 11786/04/18 - עלאא חגאגלה, חנאם אלראזם, אחמד עלי אבו תין נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עתפ"ב 11786-04-18
חגאגלה ואח' נ' מדינת ישראל

לפני:
כב' השופט אהרן פרקש, נשיא
כב' השופטת חנה מרים לומפ
כב' השופטת תמר בר אשר

1. עלאא חגאגלה
2. חנאם אלראזם אחמד עלי אבו תין
כולם ע"י ב"כ עו"ד ג'יאית נאסר

המערערים בעתפ"ב 11786-04-18
המערער בעתפ"ב 57730-04-18

נגד
המשיבה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אסף שטרן ועו"ד אריאלה בן אהרן

פסק דין

1. עניינו של פסק דין זה, שני ערעורים, כל אחד בעניין שתי החלטות, שהדיון בהם אוחד, כדלקמן:

עתפ"ב 11786-04-18 - ערעור זה הוגש על שתי החלטות של בית של המשפט השלום בירושלים (כב' השופטת ס' אלבו), מיום 12.3.2018, בעניין שני הליכים (צ"א 21242-02-18; בב"נ 64079-02-18). בשתי החלטות אלו דחה בית המשפט את בקשות המערערים לביטול צווי הריסה מנהליים שנתן ביום 4.2.2018 מנהל היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה. בעניין הראשון, נושא הצו הוא מבנה חד-קומתי ששטחו כ-100 מטר בכפר וולאג'ה בירושלים. בעניין השני, נושא הצו הוא גדר שאורכה כ-60 מטר ושער ברזל וכן מבנה חד-קומתי מבלוקים ובטון ששטחו כ-100 מ"ר, אף הוא בכפר וולאג'ה בירושלים.

עתפ"ב 57730-04-18 - ערעור זה הוגש על שתי החלטות של בית המשפט השלום בירושלים (כב' השופט ד' דמביץ) מיום 28.2.2018 ומיום 21.3.2018 (בב"נ 64052-02-18). בהחלטה הראשונה דחה בית המשפט את בקשת המערער להעברת הדיון בתיק למותב אחר בבית המשפט השלום, ובהחלטה השנייה דחה את הבקשה לביטול צו הריסה המנהלי. בעניין זה נושא הצו הוא תוספת בניה בשטח של כ-120 מ"ר (משטח בטון, עמודי יסוד ותקרה, ללא קירות חיצוניים וטיח וללא תשתית), אף כאן בכפר וולאג'ה בירושלים.

2. תחילה העלה בא-כוח המערערים טענה בדבר סמכותו של בית משפט קמא. לטענתו, סעיף 228(ב) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק), כפי שתוקן בתיקון 116 של חוק זה (בתוקף מיום 25.10.2017), הבחין בין צו הריסה שנתן מנהל היחידה הארצית לאכיפה, יו"ר וועדה מחוזית או מתכנן המחוז, שלגביו נקבע שבקשה לביטול תדון לפני בית משפט השלום, לבין צו שנתן יו"ר וועדה מקומית, מהנדס הוועדה או מהנדס רשות מקומית, שנקבע כי

בקשה לביטולו תידון בבית המשפט לעניינים מקומיים. על אף הוראה זו, כך לטענת ב"כ המערערים, נמצא כי אותו שופט המכהן בבית המשפט לעניינים מקומיים דן בבקשה לביטול צו ההריסה שנתן מנהל היחידה לאכיפה, אך "בכובעו" כשופט בית משפט שלום. לא זו בלבד, אלא שהדיון אף התקיים בבניין בית המשפט לעניינים מקומיים. לדידו, התנהלות זו מרוקנת מתוכן את הוראת המחוקק, אשר במסגרת התיקון לחוק ראה להבחין בין הצווים לעניין הערכאה שתדון בבקשה לביטולם. לפיכך, כך לטענתו, דין ההחלטה להתבטל.

לא ניתן לקבל את טענתו האמורה של ב"כ המערערים. שכן, על פי הוראת סעיף 56(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט) - **"דין בית משפט לעניינים מקומיים כדין בית משפט שלום... בשינויים המחויבים"**. כן קובעת הוראת סעיף 56(ב) לחוק זה, כי - **"דין שופט בית משפט לעניינים מקומיים כדין שופט בית משפט שלום לכל דבר ועניין"**.

אומנם, סמכויותיו של בית המשפט לעניינים מקומיים הוגדרו בסעיף 55 לחוק בית המשפט, אולם, כאמור, בהתאם לסעיף 56 יכול שאותו שופט יכהן הן בבית משפט השלום הן בבית המשפט לעניינים מקומיים. עצם העובדה שהדיון התקיים במקום שבו שוכן בית המשפט לעניינים מקומיים, אינה מעלה או מורידה.

לעניין זה יש לתת את הדעת לכך שבשני החיקוקים המסדירים את מקום מושבם של בית משפט השלום בירושלים ושל בית המשפט לעניינים מקומיים בירושלים נקבע במפורש כי **"מקום מושבו ... הוא בתחום הרשות המקומית שעל שמה הוא נקרא"** ללא כל החרגה מיוחדת, או קביעת מקום מיוחד למושב (ראו: סעיפים 2 ו-2ב(א) בצו בתי המשפט (הקמת בתי משפט שלום ואזור שיפוט), תש"ך-1960, כפי שתוקן מעת לעת; סעיף ו(א) ו-ו(ב) בצו בתי המשפט (בתי משפט לעניינים מקומיים - הקמה והסמכה), תשמ"ג-1983, כפי שתוקן מעת לעת). לפיכך בהיעדר הוראה מיוחדת לעניין מקום מושבה של כל אחת מהערכאות האמורות, אין בעובדה שהדיון התקיים במבנה זה או אחר של בית משפט השלום בירושלים (הכולל ארבעה מבנים), כדי להעלות או להוריד.

לבסוף נוסף, כי ב"כ המערערים לא הצביע על מה מבוססת הנחתו כי תכלית התיקון הקובע שבצווים השונים ידונו ערכאות שונות, הייתה "הזרמת דם חדש" ולא, כטענת המשיבה, כי ההבחנה נובעת מטעמים תקציביים (כפועל יוצא מהאבחנה בין תקציבי ועדות התכנון המקומיות לבין ועדות התכנון המחוזיות).

3. נוסף לטענה האמורה, מיקד ב"כ המערערים, את טענותיו בכך שאכיפת עבירות הבנייה ללא היתר בכפר וואלג'ה, היא בגדר אכיפה בדרגתית, ובעיקר טען, כי אכיפה זו אינה צודקת. זאת מהטעם שלכפר אין תכנית בניה (למעט תכנית RJ5) המאפשרת הגשת בקשות להיתרי בניה, וכן מהטעם שתושבי הכפר אינם נהנים משירותים מוניציפליים, או מכל שירות אחר מרשויות המדינה, למעט אכיפת עבירות הבנייה. לחלופין טען, בהסתמך בין השאר, על פסק הדין בעניין ע"פ (מחוז-ירושלים) 9083/05 **חליפה נ' מדינת ישראל** (2.8.2006) (להלן: **פס"ד חליפה**), כי יש לדחות את ביצוע הצווים ולאפשר למערערים לקדם תכנית שמכוחה ניתן יהיה לבקש היתרי בניה.

4. בחנו טענה זו, שבעניינה הרחיב ב"כ המערערים וטען ארוכות לגביה, ובעיקר טען, כי מדובר בבניה לצרכי

מגורים של בני משפחה, ולא לצרכים מסחריים. לא מצאנו שיש בטענה זו כדי להצדיק את ביטול צווי ההריסה וזאת בין השאר ובעיקר מהטעמים הבאים:

ראשית, כידוע, כבר נפסק פעמים רבות כי אין בטענות שעניינן אפליה, אכיפה בדרנית ואי הצדקה לאכיפת עבירות בנייה כלפי מי שאינו נהנה משירותי הרשויות המקומיות, כדי להצדיק ביטול צווי הריסה מנהליים. היעדר אכיפה של עבירות בנייה במקומות אחרים, או באותו אזור, אינו שולל אכיפת עבירות בנייה. המענה לטענה זו הוא, כי יש לעודד את הרשויות להרחיב את אכיפת עבירות הבנייה גם לגבי עבירות אחרות באותו אזור ובאזורים אחרים.

הכלל הוא, כי **"אי-נקיטת צעד משפטי נגד עברין אחד אינה מבטלת הליך נגד עברין אחר"** (ע"פ 371/86 בן זכאי נ' מדינת ישראל, עיריית תל אביב-יפו, פ"ד מא(4) 298 (1987), כבוד הנשיא מ' שמגר, פסקה 5). בדומה נקבע, בעקבות פסק הדין האמור, כי **"באשר לטענת האפליה שמעלה העותר, נראה כי כוחה של טענה כזאת הוא לגרום לכך שהרשות תחויב לאכוף את החוק גם כלפי מפרים אחרים, וכמסתבר ישנם כאלה, אך זו אינה יכולה להיות אצטלת כסות לעותר שלא מילא אחר התנאים שהציבה לו העירייה"** (עת"מ (ירושלים) 8926/08 חרר נ' עיריית ירושלים (22.6.2009), כבודה שופט נ' סולברג, פסקה 20).

שנית, מקובלות עלינו טענות ב"כ המשיבה, כי אין עוד מקום להוסיף ולהסתמך על פסק הדין בעניין חליפה, שניתן לפני כשתיים-עשרה שנה, כמקור אשר לכאורה, מאפשר דחיית ביצועם של צווי הריסה של מבנים שנבנו ללא היתר כדון, באזורים שאין לגביהם תכנית. כן מקובלת עלינו טענתו, כי בכל מקרה, דובר בנסיבות שונות לחלוטין.

אחד העניינים שנדון בפסק-דין חליפה (שבמסגרתו נדונו חמישה-עשרה ערעורים שהדיון בהם אוחד), היה שאלת מועד ביצועם של צווי הריסה שיפוטיים שניתנו במסגרת גזרי דין בעניינים של המערערים אשר הורשעו בעבירות של בנייה ללא היתר. באותו עניין דובר בצווי הריסה שיפוטיים שניתנו לגבי בניה קיימת, בשונה מבניה המופסקת באיֶה באמצעות צו הריסה מנהלי. כך שממילא פסק דין זה אף לא קבע נורמות באשר לבניה עתידית או כזו המצויה בראשיתה. מכל מקום, במסגרת פסק הדין שניתן בעניין חליפה לא בוטלו צווי ההריסה, אלא נדחה ביצועם למשך שלוש שנים כדי לאפשר קידום תכנית שמכוחה יכול שיינתן היתר בניה. הדין לעניין דחיית ביצועם של צו הריסה שיפוטי בהתאם לחוק התכנון והבניה שהיה בתוקף אותה עת (קודם לתיקון 116), היה שונה, וממילא איפשר דחיית ביצועם של צווים במצב שבו ישנה היתכנות לקבלת היתר בניה בעתיד הנראה לעין. זאת בשונה מהדין שחל אז ואף בשונה מהדין החל היום (לאחר תיקון החוק) הן לגבי צווי הריסה מנהליים הן לגבי צווי הריסה שיפוטיים.

5. עוד יש להוסיף, כי בכל הנוגע לטענת אי הצדק, הרי שדרך המלך לתקיפת טענות אלו היא בהגשת עתירה מנהלית מתאימה, כפי שאמנם נהגו תושבי הכפר וואלג'ה, לרבות מי מבין המערערים. במסגרת עתירה מנהלית שהגישו, עתרו הם להורות לוועדה המקומית לתכנון ולבניה לתכנן בכפר, לאשר תכניות אשר יזמו התושבים ולאפשר תכניות שמכוחן יוכלו להגיש בקשות לקבלת היתרי בנייה (ראו לעניין זה פסק דינו של כב' השופט א' רובין בעת"מ 11782-04-17 **מועצת הכפר וואלג'ה ואח' נגד הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה בירושלים** (11.2.2018)).

בשולי הדברים אף נוסיף, כי קשה לקבל את טענת הצורך בקורת גג לתושבי המקום, במקום שבו מדובר בבניה נרחבת

ובהיקפים גדולים.

6. לנוכח כל האמור הערעור נדחה.

מאחר שב"כ המשיבה לא עתר להטלת הוצאות, לא נדרשנו לשאלה זו ואיננו עושים צו להוצאות בנסיבות אלה.

7. ב"כ המערערים עתר לעכב את ביצוע פסק הדין, ככל שהערעורים יידחו. לעומתו, ב"כ המשיבה התנגד לכך והפנה להוראות סעיף 254ד(2) לחוק, הקובעת כי בית משפט לא יעכב ביצוע צו הריסה מנהלי, אם העבודה האסורה אינה תואמת את התוכנית החלה על המקום. לא מצאנו להידרש להוראה זו, שכן לא הונחה לפנינו תשתית באשר לתוכניות החלות במקום, אך לא מצאנו כי ישנה הצדקה לעיכוב ביצוע הצו מעבר למספר ימים הנדרש לצורך התארגנות.

8. בשולי הדברים נבקש להוסיף, כי הערעור נדון לפני הרכב של שלושה שופטים בהתאם להחלטה שניתנה באחד משני הערעורים הנדונים (עתפ"ב (מחוזי ירושלים) **חגאגלה ואח' נ' מדינת ישראל** (13.5.2018) (כבוד השופטת ח' מ' לומפ)).

על-פי החלטה זו, הוראת סעיף 228 לחוק (כפי שתוקן בתיקון 116), הבחינה בין הערכאות שידונו בבקשות לביטול צווי הריסה מנהליים. כפועל יוצא מכך, ולנוכח הוראות סעיף 37 לחוק בתי המשפט, ישנה הבחנה גם בהרכב ערכאת הערעור.

כפי שהובהר בהחלטה האמורה (ראו שם ביתר הרחבה), סעיף 228(ב)(1) לחוק קובע, כי הסמכות לדון בבקשה לביטול צו הריסה מנהלי שנתן מנהל היחידה הארצית לאכיפה, יו"ר ועדה מחוזית או מתכנן מחוז, נתונה לבית משפט **השלום**. לפיכך ועל-פי סעיף 37(א) לחוק בתי המשפט, הערעור על החלטה זו נדון בבית המשפט המחוזי בהרכב של שלושה שופטים. לעומת זאת, הסמכות לדון בבקשה לביטול צו הריסה מנהלי שנתן יו"ר ועדה מקומית, מהנדס ועדה מקומית או מהנדס רשות מקומית, נתונה לבית המשפט **לעניינים מקומיים**, אשר בהתאם להוראות סעיף 37(ב)(8) לחוק בתי המשפט, ערעור על החלטתו נדון בבית המשפט המחוזי הדין בדן יחיד.

אנו מוצאים אפוא, לנכון להפנות את תשומת לבו של המחוקק להחלטה האמורה, וכן להשלכה שיש לתיקון 116 של חוק התכנון והבניה על ההרכב אשר דן בערעורים בעניין בקשות לביטול צווי הריסה מנהליים. נראה, כי יש מקום לשקול תיקון לחוק בתי המשפט, אשר ישווה את הרכב השופטים של ערכאת הערעור הדין בערעורים כאמור. שכן דומה, כי תכלית ההבחנה בין הערכאות השונות לא הייתה, אלא מטעמים תקציביים (ראו פסקאות 16-17 בהחלטה האמורה), אך לא מטעמים מהותיים.

9. מכל הטעמים שעליהם עמדנו, הערעור כאמור, נדחה.

עמוד 4

לצורכי התארגנות בלבד, ביצוע הצווים יעוכב עד יום 12.8.2018.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום יז' אב תשע"ח, 29/07/2018 בהעדר הצדדים.

תמר בר-אשר, שופטת

חנה מרים לומפ, שופטת

אהרן פרקש, נשיא